

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาและอาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท ที่กำลังศึกษาอยู่ในระหว่างปีการศึกษา 2524 - 2527 และอาจารย์ประจำสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีขั้นตอนและวิธีการในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยเป็นนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และอาจารย์ สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนของมหาวิทยาลัย 5 แห่ง โดยแยกออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ 3 กลุ่มดังนี้

1. คณาจารย์สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ประจำในช่องทาง ปีการศึกษา 2524-2527 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่สอนประจำอยู่ในประเทศไทย รวมเป็นประชากรทั้งหมด 32 คน

2. นิสิตนักศึกษา สาขาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ระดับปริญญาตรี
ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระหว่างปีการศึกษา 2524-2527 จำนวน
ทั้งสิ้น 217 คน

3. นิสิตนักศึกษา สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระดับปริญญาโท
ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาการศึกษา
นอกระบบโรงเรียน ระหว่างปีการศึกษา 2524-2527 จำนวนทั้งสิ้น 159 คน

ตัวอย่างประชากร

จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามสถาบันการศึกษาต่างๆ
และได้แสดงไว้ตามตารางดังต่อไปนี้คือ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรทั้งหมดของอาจารย์ นิสิตปริญญาตรี และนิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาในระบบโรงเรียนจำแนกตามมหาวิทยาลัย

ประเภทของสถาบัน	ประชากรทั้งหมด			รวม
	อาจารย์	นิสิตปริญญาตรี	นิสิตปริญญาโท	
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	4	56	28	88
มหาวิทยาลัยศิลปากร	8	-	44	52
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	7	106	46	159
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	4	-	38	42
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	10	55	-	65
รวม	32	217	159	406

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน
โดยศึกษา

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน ของสถาบันอุดมศึกษา
ในสาขาวิชาต่าง ๆ
2. งานวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนิสิต
นักศึกษาที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอน ประสิทธิภาพ และสมรรถภาพในการสอน
3. เอกสาร และหนังสือเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับ
นักศึกษาระดับปริญญาโท
4. หนังสือ ตำราทางจิตวิทยาการเรียนการสอนในชั้นเรียน
5. มาตรวัดแบบลิเคอร์ท (Likert)

จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างคำถาม โดยอาศัยทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนิสิตนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งโครงสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งลักษณะและเนื้อหาของแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาและอาจารย์สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านผู้เรียน
3. ด้านผู้สอน
4. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
5. ความเป็นที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอน
6. ด้านการประเมินผล

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

1. สร้างข้อกระทง (Items) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัย หนังสือ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยรวบรวมและสร้างข้อกระทงที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน และใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อสร้างข้อกระทงในเรื่องความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา และอาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านดังกล่าว

มาตราส่วนที่ใช้ ผู้วิจัยในหน้าหนังสือ

เห็นควยอย่างยิ่ง หรือมากที่สุด	เท่ากับคะแนน	5
เห็นควย หรือ มาก	เท่ากับคะแนน	4
ไม่แน่ใจ หรือ ปานกลาง	เท่ากับคะแนน	3
ไม่เห็นควย หรือ น้อย	เท่ากับคะแนน	2
ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง หรือ น้อยที่สุด	เท่ากับคะแนน	1

2. หากความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ที่ทำงานด้านการสอน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และนโยบายทางด้านการศึกษาในระบบโรงเรียน (ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในภาคผนวก)

สำหรับวิธีการให้ผู้ทรงคุณวุฒิตัดสินข้อกระทงในแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ใช้หนังสือแนะนำตนเอง โดยขอจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นผู้ออกหนังสือให้ ส่วนการตัดสินในเรื่องความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่านนั้น จะพิจารณาว่าข้อกระทงใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นควยมากกว่าครึ่งของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด ผู้วิจัยใช้ข้อกระทงนั้น ผู้วิจัยได้ใช้หนังสือแนะนำตนเอง โดยขอจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นผู้ออกหนังสือให้ ส่วนการตัดสินในเรื่องความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่านนั้นจะพิจารณาว่าข้อกระทงใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นควยมากกว่าครึ่งของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด ผู้วิจัยใช้ข้อกระทงนั้นเป็นข้อกระทงในแบบสำรวจความคิดเห็น สำหรับข้อกระทงใดที่ผู้วิจัยได้รับการแนะนำแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาโดยตรง โดยผู้วิจัยได้พิจารณาและสรุปรวมข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อกระทงนั้น

3. ทำการปรับปรุง แก้ไข ถ้อยคำ ความหมาย ตลอดจนเรียงลำดับเนื้อหา ข้อกระทงที่เป็นรายละเอียด เกี่ยวกับสถานภาพของนิสิตนักศึกษาจำนวน 5 ข้อ รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของอาจารย์ 4 ข้อ ข้อกระทงเกี่ยวกับ

ความคิดเห็นในคานกระบวนกรเรียนการสอนรวมทั้งสิ้นจำนวน 60 ข้อ โดยแยกออกเป็น คานหลักสูตร 12 ข้อ คานผู้เรียน 7 ข้อ คานผู้สอน 12 ข้อ คานกิจกรรมการเรียนการสอน 12 ข้อ คานปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนการสอน 10 ข้อ และ คานการประเมินผล 7 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เริ่มเก็บเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2526 จนถึงวันที่ 25 ธันวาคม 2526

การเก็บข้อมูลจากนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ ได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอจดหมายแนะนำตัวเพื่อชี้แจงการเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงหัวหน้าภาควิชาการศึกษาของระบบโรงเรียน ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 5 แห่ง คือ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. นำจดหมายเข้าพบหัวหน้าภาควิชา เพื่อชี้แจงและขอความร่วมมือจากภาควิชาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้มอบแบบสอบถามพร้อมจดหมายชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ทราบ โดยผู้วิจัยได้แจกจ่ายให้กับนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และเก็บคืนในกรณีที่ผู้วิจัยสามารถนัดวันที่จะมารับแบบสอบถาม หรือ ขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนให้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม และเก็บคืนภายหลังชั่วโมงสอน เพื่อความสะดวกผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและจำหน่าย ซึ่งผู้ตอบอาจส่งคืนทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ที่ใครระบุไว้

3. หลังจากที่ได้ส่งแบบสอบถามไปแล้วประมาณ 45 วัน ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามคืน พร้อมกับได้ส่งแบบสอบถามไปเพิ่มอีก 1 ชุด ในกรณีที่แบบสอบถามอาจสูญหายหรือไม่ได้รับแบบสอบถาม ในการนี้ผู้วิจัยได้ติดต่อกับสำนักงานทะเบียนและวัดผลของสถาบันการศึกษาทั้ง 5 แห่ง เพื่อขอรายชื่อ ที่อยู่ของประชากรทั้งหมดเพื่อส่งแบบสอบถามชุดใหม่ไปให้ผู้ตอบเป็นการสำรอง

แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา และอาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของสถาบันอุดมศึกษา ที่รวบรวมได้ทั้งสิ้น 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.69

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และผู้ตอบแบบสอบถามที่เก็บได้

ประเภทของสถาบัน อุดมศึกษา	จำนวนแบบสอบถาม ทั้งหมด			รวม	จำนวนแบบสอบถามที่เก็บคืน						รวม	ร้อยละ
	อาจารย์	นิสิต ปริญญา ตรี	นิสิต ปริญญา โท		อาจารย์	ร้อยละ	นิสิต ปริญญา ตรี	ร้อยละ	นิสิต ปริญญา โท	ร้อยละ		
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	7	106	46	159	7	100.00	88	83.02	33	76.09	128	81.76
ศิลปากร	6	0	44	52	7	100.00	0	0	39	65.91	46	65.52
เชียงใหม่	10	55	0	65	6	60.00	36	65.45	0	0	42	64.62
เกษตรศาสตร์	4	0	38	42	3	75.00	0	0	32	78.95	35	78.57
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	4	56	28	88	3	75.00	47	80.36	26	86.43	76	85.23
	32	217	156	406	26	81.25	169	77.88	121	77.56	327	77.69

4. แปลงข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็น ของนิสิตนักศึกษา และอาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในตอนที่ 1 คือ สถานภาพ และในตอนที่ 2 คือ ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา และอาจารย์เป็นรหัส (code)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS) ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ในแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา และอาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยในรูปบรรยายและตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น

1. อายุและเพศ แยกตามมหาวิทยาลัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)
2. จำนวนและร้อยละ ของนิสิตนักศึกษา และอาจารย์ เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนจากการเรียนและจากการทำงาน และประสบการณ์ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จากการทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาและอาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐมีรายละเอียดดังนี้

1. ในการศึกษาความเห็นของนิสิตนักศึกษา และอาจารย์ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน สาขาการศึกษาระบบโรงเรียน ของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และอาจารย์ ของแต่ละมหาวิทยาลัย ในด้านต่างๆดังนี้

- 1.1 ด้านหลักสูตร
- 1.2 ด้านผู้เรียน
- 1.3 ด้านผู้สอน
- 1.4 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.5 ด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอน
- 1.6 ด้านการประเมินผล

ในการพิจารณาความเห็นของนิสิตนักศึกษา และอาจารย์ ในเรื่องกระบวนการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การคิมนำหนักเฉลี่ยของแต่ละช่วงความเห็น แล้วเสนอเรียงลำดับจากมากไปน้อย ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์โดยถือว่า การกระจายของคำตอบเป็นไปอย่างสม่ำเสมอในแต่ละช่วงดังนี้

- 4.6-5.0 เท่ากับ เห็นควยอย่างยิ่ง หรือ มากที่สุด
- 3.6-4.5 เท่ากับ เห็นควย หรือ มาก
- 2.6-3.5 เท่ากับ ไม่น่าใจ หรือ ปานกลาง
- 1.6-2.5 เท่ากับ เห็นควยน้อย หรือ น้อย
- 1.0-1.5 เท่ากับ เห็นควยน้อยที่สุด หรือ น้อยที่สุด

2. เปรียบเทียบความเห็นของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท ที่มีต่อด้านต่าง ๆ ในข้อ 1 ของบุคคลในแต่ละมหาวิทยาลัยดังนี้

2.1 ทดสอบค่าที (t-test)

2.1.1 ระหว่างนิสิตนักศึกษา และอาจารย์

2.1.2 ระหว่างผู้ได้รับประสบการณ์ด้านการศึกษา

นอกระบบโรงเรียน จากการเรียนและจากการทำงาน

2.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

2.2.1 ระหว่างนิสิตนักศึกษาและอาจารย์

2.2.2 ระหว่างผู้ที่ได้รับประสบการณ์ด้านการศึกษานอกระบบ

โรงเรียน จากการทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ

ถ้าค่า F เรืองใจ มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ก็ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของทูกี (Tukey)

ในการวิเคราะห์หขอมูลทั้งหมดนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. คำถามปลายเปิดที่เป็นความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนในแต่ละด้าน ผู้วิจัยจะสรุปรวมและเสนอในรูปของการบรรยาย